

Στό Σταυρό καί στό Ληστή ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

1.-. Σήμερα ό Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός βρίσκεται πάνω στό σταυρό καί ἐμεῖς ἐορτάζουμε, γιά νά μάθεις ότι ό σταυρός εἶναι ἐορτή καί πανήγυρη πνευματική. Γιατί προηγουμένως ό σταυρός ἦταν ἡ λέξη πού σήμαινε καταδίκη, τώρα ὅμως ἔγινε ἀντικείμενο τιμῆς. Προηγουμένως ἦταν σύμβολο καταδίκης, τώρα ὅμως εἶναι ἡ προϋπόθεση τῆς σωτηρίας μας. Γιατί αὐτός ό σταυρός μᾶς προξένησε ἄπειρα ἀγαθά, αὐτός μᾶς ἀπάλλαξε ἀπό τήν πλάνη τῆς εἰδωλολατρίας, αὐτός μᾶς φώτισε ἐνῶ ζούσαμε μέσα στό σκοτάδι, αὐτός μᾶς συμφιλίωσε μέ τόν Θεό, ἐνῶ εἴχαμε γίνει ἐχθροί του, αὐτός μᾶς ἔκανε φίλους του, ἐνῶ εἴχαμε ἀποξενωθεῖ ἀπ' Αὐτόν, αὐτός μᾶς ἔφερε κοντά στόν Θεό, ἐνῶ ἤμαστε μακριά Του.

Αὐτός ἐξαφάνισε τήν ἔχθρα, αὐτός ἐξασφάλισε τήν εἰρήνη, αὐτός ἔγινε γιά μᾶς θησαυροφυλάκιο ἀπείρων ἀγαθῶν. Ἐξαιτίας του δέν περιπλανιόμαστε πιά στίς ἐρήμους, γιατί γνωρίσαμε τόν ἀληθινό δρόμο. Δέν ζοῦμε πιά ἔξω ἀπό τή βασιλεία τῶν οὐρανῶν, γιατί βρήκαμε τήν εἴσοδό της.

Δέν φοβόμαστε πιά τὰ πυρωμένα βέλη τοῦ διαβόλου, γιατί εἶδαμε τήν πηγή. Χάρη σ' αὐτόν δέν βρισκόμαστε πιά σέ κηρεία, γιατί ἀποκτήσαμε τὸ Νυμφίο. Δέν φοβόμαστε τὸ λύκο, γιατί ἔχουμε τόν καλό Ποιμένα. Γιατί λέγει ό Χριστός: «Ἐγὼ εἶμαι ό ποιμένας ό καλός»¹.

Χάρη σ' αὐτὸν δὲν τρέμουμε τὸν τύραννο, γιατί εἴμαστε κοντὰ στὸν Βασιλιά. Γι' αὐτὸ ἐορτάζουμε καὶ τιμοῦμε τὸ σταυρό. Ἔτσι παράγγειλε καὶ ὁ Παῦλος νὰ ἐορτάζουμε τὸ σταυρό. Διότι λέγει: «Ἄς ἐορτάζουμε ὄχι μὲ τὴν παλιὰ ζύμη, ἀλλὰ μὲ ἄζυμα εἰλικρίνειας καὶ ἀλήθειας»². Ἐπειτα, ἀφοῦ πρόσθεσε τὴν αἰτία, συνέχισε; «Γιατί τὸ Πάσχα τὸ δικό μας εἶναι ὁ Χριστός, πὺ θυσιάσθηκε γιὰ τὴ σωτηρία μας»³.

Βλέπεις γιατί παραγγέλλει νὰ ἐορτάζουμε τὸν σταυρό; Γιατί ἐπάνω στὸν σταυρὸ θυσιάσθηκε ὁ Χριστός. Καὶ ὅπου γίνεται θυσία, ἐκεῖ ἐξαφανίζονται τὰ ἁμαρτήματα, ἐκεῖ γίνεται συμφιλίωση μὲ τὸν Κύριο, ἐκεῖ γίνεται ἐορτὴ καὶ χαρὰ. «Τὸ Πάσχα, τὸ δικό μας εἶναι ὁ Χριστός, πὺ θυσιάσθηκε γιὰ μας». Καὶ πὲς μου, πὺ θυσιάσθηκε; Πάνω σὲ σταυρὸ πὺ στήθηκε ψηλά. Εἶναι καινούριο τὸ θυσιαστήριο αὐτῆς τῆς θυσίας, ἐπειδὴ καὶ ἡ θυσία εἶναι καινούρια καὶ ἀξιοθαύμαστη. Γιατί ὁ Ἰδιος ἦταν καὶ θύμα καὶ ἱερέας. Θύμα, κατὰ τὸ σῶμα Του, καὶ ἱερέας, κατὰ τὴν πνευματικὴ του φύση. Ὁ Ἰδιος καὶ πρόσφερε τὴ θυσία καὶ προσφερόταν σωματικά.

Ἄκουσε λοιπὸν πῶς μᾶς φανέρωσε ὁ Παῦλος αὐτὰ τὰ δύο. «Κάθε ἀρχιερέας», λέγει, «ξεχωρίζεται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους καὶ γίνεται ἀρχιερέας γιὰ τὴν ὠφέλεια τῶν ἀνθρώπων. Γι' αὐτὸ λοιπὸν ἦταν ἀνάγκη νὰ ἔχει καὶ ὁ Χριστὸς κάτι πὺ νὰ τὸ προσφέρει σὰν θυσία. Καὶ πρόσφερε αὐτὸς τὸν ἑαυτὸ του»⁴. Καὶ ἄλλοῦ λέγει, ὅτι «Ὁ Χριστὸς πὺ θυσιάσθηκε μία φορὰ γιὰ νὰ βαστάξει πάνω του τὶς ἁμαρτίες τῶν πολλῶν, θὰ φανεῖ σ' ἐκείνους πὺ τὸν περιμένουν γιὰ νὰ τοὺς

σώσει»⁵. Νά, στή μία περίπτωση θυσιάσθηκε, ἐνῶ στήν ἄλλη θυσίασε τὸν ἑαυτό του. Εἶδες πῶς ἔγινε καὶ θύμα καὶ Ἱερέας, καὶ πῶς ὁ σταυρὸς ἦταν θυσιαστήριο;

Καὶ γιὰ ποιὸ λόγο, θὰ πεῖ κάποιος, δὲν ἔγινε ἡ θυσία του μέσα στὸ ναό, ἀλλὰ ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη καὶ τὰ τεῖχη; Γιὰ νὰ πραγματοποιηθεῖ ἡ προφητεία ποῦ ἔλεγε: «Τὸν λογάριασαν ἀνάμεσα στοὺς κακούργους»⁶. Καὶ γιὰ ποιὸ λόγο, σφάζεται πάνω σὲ σταυρὸ ποῦ στήθηκε ψηλὰ καὶ ὄχι κάτω ἀπὸ στέγη; Γιὰ νὰ καθαρίσει τὴν ἀτμόσφαιρα, γι' αὐτὸ θυσιάσθηκε ψηλὰ, χωρὶς νὰ ὑπάρχει ἀπὸ πάνω Του στέγη, ἀλλὰ ὁ οὐρανός. Καθαριζόταν λοιπὸν ἡ ἀτμόσφαιρα, ἐπειδὴ θυσιαζόταν ψηλὰ τὸ πρόβατο. Καθαριζόταν ὅμως καὶ ἡ γῆ, ἐπειδὴ ἔσταζε πάνω της τὸ αἷμα ἀπὸ τὴν πλευρά Του. Γι' αὐτὸ δὲν θυσιάσθηκε κάτω ἀπὸ στέγη, γι' αὐτὸ δὲν θυσιάσθηκε στὸ ναὸ τῶν Ἰουδαίων, γιὰ νὰ μὴ νομίσεις ὅτι Αὐτὸς προσφέρεται γιὰ χάρη μόνο τοῦ ἰουδαϊκοῦ ἔθνους. Γι' αὐτὸ θυσιάσθηκε ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη καὶ τὰ τεῖχη, γιὰ νὰ μάθεις ὅτι ἡ θυσία ἔγινε γιὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ἡ προσφορὰ ἔγινε γιὰ ὅλη τὴ γῆ, γιὰ νὰ μάθεις ὅτι ὁ καθαρμὸς εἶναι γενικὸς καὶ ὄχι μερικὸς, ὅπως γινόταν στοὺς Ἰουδαίους.

Γι' αὐτὸ παράγγειλε ὁ Θεὸς στοὺς Ἰουδαίους ν' ἀφήσουν ὅλη τὴ γῆ καὶ σ' ἓνα τόπο νὰ προσφέρουν τὶς θυσίες τους καὶ νὰ προσεύχονται, ἐπειδὴ ὅλη ἡ γῆ ἦταν ἀκάθαρτη, ἐπειδὴ ὑπῆρχαν πάνω της καπνὸς καὶ μυρωδιὰ ψημμένων κρεάτων καὶ ὅλες οἱ ἄλλες ἀκαθαρσίες ἀπὸ τὶς εἰδωλολατρικὲς θυσίες. Γιὰ μᾶς ὅμως, ἀπὸ τότε ποῦ ἦρθε ὁ

Χριστὸς καὶ καθάρισε ὅλη τὴν οἰκουμένη, ὅλος ὁ τόπος ἔγινε τόπος προσευχῆς. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Παῦλος μὲ πεποίθησι συμβούλευε νὰ προσευχόμεσθε χωρὶς φόβον παντοῦ, λέγοντας τὰ ἑξῆς: «Θέλω νὰ προσεύχονται οἱ ἄνδρες σὲ κάθε τόπο καὶ νὰ σηκώνουν πρὸς τὸν οὐρανὸ καθαρὰ χέρια»⁷. Εἶδες πῶς καθαρίσθηκε ἡ οἰκουμένη; Ἀπὸ τὸν τόπο τῆς θυσίας Του λοιπὸν, μπορούμε παντοῦ νὰ ὑψώνουμε πρὸς τὸν οὐρανὸ χέρια καθαρά, γιατί ὅλη ἡ γῆ ἀγιάσθηκε καὶ ἔγινε ἀγιότερη ἀπὸ τὰ ἅγια τῶν ἁγίων. Γιατί ἐκεῖ θυσιάσθηκε πρόβατο ποὺ δὲν εἶχε λογικὸ, ἐδῶ ὅμως Πρόβατο πνευματικόν. Καὶ ὅσο πιο μεγάλη εἶναι ἡ θυσία, τόσο πιο πολὺς εἶναι καὶ ὁ ἀγιασμός. Γι' αὐτὸ ἐορτάζουμε τὸν σταυρό.

2.-. Θέλεις νὰ μάθεις καὶ ἄλλο κατόρθωμα τοῦ σταυροῦ; Τὸν παράδεισον μᾶς ἀνοίξε σήμερα, ποὺ ἦταν κλεισμένος περισσότερο ἀπὸ πέντε χιλιάδες χρόνια⁸. Γιατί αὐτὴ τὴν ἡμέρα, αὐτὴ τὴν ὥρα ἔβαλε μέσα στὸν παράδεισον τὸν ληστὴ ὁ Θεὸς καὶ ἔκαμε δύο κατορθώματα• τὸ πρῶτον, ὅτι ἀνοίξε τὸν παράδεισον, καὶ τὸ δεύτερον, ὅτι ἔβαλε μέσα τὸν ληστὴ. Σήμερα μᾶς ἔδωσε πάλι τὴν παλιὰ πατρίδα μας, σήμερα μᾶς ἔφερε πάλι στὴν πόλιν τῶν προγόνων μας καὶ χάρισε κατοικία σ' ὅλο τὸ ἀνθρώπινο γένος. Γιατί εἶπε ὁ Χριστός: «Σήμερα θὰ εἶσαι μαζί μου στὸν παράδεισον»⁹. Τί λέγεις; Σταυρώθηκες καὶ καρφώθηκες καὶ ὑπόσχεσαι παράδεισον; Ναι, λέγει, γιὰ νὰ μάθεις καλὰ τὴ δύναμιν ποὺ ἔχω ἐπάνω στὸν σταυρό. Ἐπειδὴ, δηλαδὴ, τὸ γεγονὸς ἦταν λυπηρό, γιὰ νὰ μὴ προσέξεις στὴν σταύρωση, ἀλλὰ γιὰ νὰ μάθεις τὴ

δύναμη τοῦ Σταυρωμένου, ἐπάνω σὸν σταυρὸ κάνει αὐτὸ τὸ θαῦμα, πὺ δείχνει ἰδιαίτερα τὴ δύναμή Του. Γιατί ὄχι ὅταν ἀνέστησε νεκρὸ, οὔτε ὅταν ἐπιτίμησε τὴ θάλασσα καὶ τοὺς ἀνέμους, οὔτε ὅταν ἀπομάκρυνε τοὺς δαίμονες, ἀλλὰ ὅταν τὸν σταύρωναν, ὅταν τὸν κάρφωναν, ὅταν τὸν εἰρωνεύονταν, ὅταν τὸν κακολογοῦσαν κατόρθωσε ν' ἀλλάξει τὴν πονηρὴ σκέψη τοῦ ληστῆ, γιὰ νὰ δεῖς τὴ δύναμή Του καὶ ἀπὸ τὶς δυὸ πλευρὲς. Καὶ ὀλόκληρη τὴν κτίση δηλαδὴ συγκλόνισε, καὶ τὶς πέτρες ράγισε, καὶ τὴν ψυχὴ τοῦ ληστῆ, πὺ ἦταν πιὸ ἀναίσθητη ἀπὸ τὴν πέτρα, τὴ συγκίνησε καὶ τὴν τίμησε.

«Γιατί, σήμερα θὰ εἶσαι μαζί μου σὸν παράδεισο», λέγει. Ἄν καὶ τὰ Χερουβείμ φρουροῦσαν τὸν παράδεισο, αὐτὸς ὅμως ἦταν κύριος καὶ τῶν Χερουβείμ. Ἐκεῖ περιφέρεται πύρινη ρομφαία, ἀλλ' Αὐτὸς ἔχει ἐξουσία πάνω στὴ φλόγα καὶ τὴν κόλαση καὶ τὴ ζωὴ καὶ τὸ θάνατο. Ἄν καὶ κανεὶς βασιλιάς δὲ θὰ μπορούσε ποτὲ ν' ἀνεχθεῖ κάποιο ληστὴ ἢ κάποιον ἄλλον ἄνθρωπο νὰ καθίσει κοντὰ του καὶ νὰ τὸν φέρει ἔτσι μέσα σὲ κάποια πόλη. Ἀλλὰ ὁ Χριστὸς τὸ ἔκαμε αὐτὸ καί, καθὼς μπαίνει μέσα στὴν ἱερὴ πατρίδα, φέρει μαζί Του τὸν ληστὴ, ὄχι γιατί περιφρονοῦσε τὸν παράδεισο, ὄχι γιὰ νὰ τὸν προσβάλλει μὲ τὴν παρουσία τοῦ ληστῆ, ἀλλὰ μᾶλλον γιὰ νὰ τὸν τιμήσει. Γιατί αὐτὸ ἦταν τιμὴ γιὰ τὸν παράδεισο, νὰ ἔχει δηλαδὴ τέτοιο κύριο, πὺ ἔκαμε καὶ τὸν ληστὴ ἄξιο ν' ἀπολαύσει τὸν παράδεισο. Καὶ ὅταν ἔβαλε τελῶνες καὶ πόρνες στὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, δὲν τὸ ἔκαμε γιατί ἤθελε νὰ τὴν περιφρονήσει, ἀλλὰ περισσότερο

τὴν τιμοῦσε, ἀποδεικνύοντας ὅτι τέτοιος εἶναι ὁ Κύριος τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, πού κάνει καὶ πόρνες καὶ τελῶνες τόσο ἐκλεκτούς, ὥστε ν' ἀποδειχθοῦν ἄξιοι γιὰ τὴν τιμὴ καὶ τὴν εὐεργεσία αὐτῆ. Ὅπως δηλαδὴ θαυμάζουμε πάρα πολὺ ἓναν ἰατρὸ τότε, ὅταν τὸν δοῦμε νὰ θεραπεύει καὶ νὰ ἐπαναφέρει τὴν ὑγεία σ' ἀνθρώπους πού ἔπασχαν ἀπὸ ἀνίατες ἀσθένειες, ἔτσι εἶναι δίκαιο νὰ θαυμάζουμε καὶ τὸ Χριστό, ὅταν θεραπεύει ἀνίατα τραύματα, ὅταν ξαναδίνει σὲ τελῶνη καὶ πόρνη τόση ὑγεία, ὥστε ν' ἀποδειχθοῦν ἄξιοι γιὰ τὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Καὶ τί τὸ σπουδαῖο ἔκαμε ὁ ληστής, θὰ πεῖ κάποιος, γιὰ νὰ κερδίσει τὸν παράδεισο μετὰ τὴ σταύρωσή του; Θέλεις νὰ σοῦ πῶ σύντομα τὸ κατόρθωμά του; Ὅταν ὁ Πέτρος τὸν ἀρνήθηκε χωρὶς νὰ εἶναι στὸν σταυρό, τότε ἐκεῖνος τὸν πίστεψε καθὼς ἦταν ἐπάνω στὸν σταυρό. Καὶ δὲν τὰ λέγω αὐτὰ γιὰ νὰ κατηγορήσω τὸν Πέτρο, μακριὰ μιά τέτοια σκέψη, ἀλλὰ γιὰ νὰ δείξω τὴ μεγαλοψυχία τοῦ ληστῆ. Ὁ μαθητὴς δὲν ἄντεξε τὴν ἀπειλὴ ἑνὸς ἀσήμαντου κοριτσιοῦ, ὁ ληστής ὅμως, ἂν καὶ ἔβλεπε νὰ στέκεται γύρω ὀλόκληρος λαός, πού φώναζε, καὶ ἔκανε σὰν τρελλός, καὶ βλασφημοῦσε καὶ περιγελοῦσε, δὲν τὰ ἔδωσε σημασία αὐτὰ, οὔτε πρόσεξε τὴ φαινομενικὴ ἀδυναμία ἐκείνου πού σταυρωνόταν, ἀλλὰ, παραβλέποντας μὲ τὰ μάτια τῆς πίστεως ὅλα αὐτὰ καὶ ξεπερνώντας τὰ ἀσήμαντα ἐμπόδια, ἀναγνώρισε τὸν Κύριο τῶν οὐρανῶν καὶ ἀφοῦ τὸν παρακάλεσε τοῦ εἶπε: «Θυμήσου με, Κύριε, ὅταν φθάσεις στὴ βασιλεία σου»¹⁰.

Ἄς μὴν προσπεράσουμε λοιπὸν ἐπιπόλαια αὐτὸν τὸν ληστή, οὔτε νὰ ντραπούμε νὰ τὸν θεωρήσουμε διδάσκαλό μας, αὐτὸν ποὺ ὁ Κύριός μας δὲν ντράπηκε νὰ τὸν ὀδηγήσει πρῶτο στὸν παράδεισο. Ἄς μὴ ντραπούμε νὰ θεωρήσουμε διδάσκαλό μας τὸν ἄνθρωπο, ποὺ πρῶτος ἀπ' ὅλο τὸν κόσμο φάνηκε ἄξιος νὰ μπεῖ στὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ἄς ἐξετάσουμε τὸ καθετὶ μὲ προσοχή, γιὰ νὰ μάθουμε τὴ δύναμη τοῦ σταυροῦ.

Δὲν εἶπε στὸν ληστή, ὅπως στὸν Πέτρο, «Ἀκολουθήσε με καὶ θὰ σὲ κάνω ἱκανὸ νὰ ψαρεύεις ἀνθρώπους»¹¹, οὔτε τοῦ εἶπε, ὅπως εἶπε στοὺς δώδεκα μαθητὲς του, ὅτι «θὰ καθίσετε σὲ δώδεκα θρόνους νὰ δικάζετε τὶς δώδεκα φυλὲς τοῦ Ἰσραὴλ»¹². Καὶ μάλιστα δὲν τοῦ εἶπε οὔτε μία λέξη. Δὲν τοῦ ἔδειξε θαῦμα, οὔτε εἶδε αὐτὸς ν' ἀνασταίνει κάποιο νεκρὸ, οὔτε νὰ διώχνει δαίμονες. Δὲν εἶδε τὴ θάλασσα νὰ ὑπακούει στὴν προσταγὴ του, οὔτε τοῦ εἶπε κάτι γιὰ τὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, οὔτε γιὰ τὴν κόλαση, καὶ ἐνώπιον ὅλων πίστεψε σ' Αὐτόν, καὶ μάλιστα τὴ στιγμή ποὺ ὁ ἄλλος ληστής ἦταν σταυρωμένος μαζί του, γιὰ νὰ πραγματοποιηθοῦν τὰ λόγια τοῦ Προφήτη, ὅτι «Λογαριάσθηκε ἀνάμεσα στοὺς κακούργους»¹³.

Ἦθελαν λοιπὸν οἱ Ἰουδαῖοι νὰ συκοφαντήσουν τὴ δόξα Του καὶ μὲ κάθε τρόπο τὸν ἔβριζαν μ' αὐτὰ ποὺ ἔκαμναν. Ἡ ἀλήθεια ὅμως ἀπὸ παντοῦ ἔλαμπε καὶ αὐξανόταν μὲ τὶς ἀντιδράσεις τους. Τὸν εἰρωνεύονταν λοιπὸν ὁ ἄλλος ληστής. Εἶδες τὸν ἓνα καὶ τὸν ἄλλο ληστή; Καὶ οἱ δύο εἶναι πάνω στὸν σταυρὸ, καὶ οἱ δύο γιατί ἦταν ληστὲς, καὶ οἱ δύο γιατί

ἔδειξαν κακὴ διαγωγὴ. Δὲν εἶχαν ὅμως καὶ οἱ δύο τὸ ἴδιο τέλος, ἀλλ' ὁ ἓνας κληρονόμησε τὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν καὶ ὁ ἄλλος πῆγε στὴν κόλαση. Ἔτσι ἔγινε καὶ χθές. Μαθητὲς ἦταν οἱ ἑνδεκα, μαθητὴς καὶ ὁ Ἰούδας. Ἐκεῖνοι μὲν ἔλεγαν, «Ποῦ θέλεις νὰ σοῦ ἐτοιμάσουμε νὰ φάγεις τὸ Πάσχα;»¹⁴, ἐνῶ αὐτὸς ἐτοιμαζόταν γιὰ τὴν προδοσίαν καὶ ἔλεγε: «Τί θέλετε νὰ μοῦ δώσετε, γιὰ νὰ σᾶς τὸν παραδώσω;»^{14α}. Καὶ ἐκεῖνοι ἐτοιμάζονταν νὰ τὸν περιποιηθοῦν καὶ νὰ πάρουν μέρος στὴ θεία μυσταγωγία, αὐτὸς ὅμως τὸν προσκυνάει. Ὁ ἓνας τὸν βρίζει, ὁ ἄλλος τὸν ἐπαινεῖ καὶ κλείνει τὸ στόμα τοῦ βλάσφημου λέγοντας: «Οὔτε τὸν Θεὸ δὲν φοβᾶσαι ἐσύ; Γιατί ἐμεῖς ἀπολαμβάνουμε ὅπως μᾶς ἄξιζε γιὰ ἐκεῖνα ποὺ κάναμε»¹⁵.

3.-. Εἶδες τὸ θάρρος τοῦ ληστῆ; Εἶδες τὸ θάρρος τοῦ ἐπάνω στὸ σταυρὸ; Εἶδες τὴν πίστη του τὴν ὥρα τῆς τιμωρίας του καὶ τὴν εὐσέβειάν του τὴν ὥρα τοῦ βασανισμοῦ του; Ποιὸς λοιπὸν δὲν θὰ ἐνιωθε κατάπληξη γιὰ τὸ ὅτι ἦταν κύριος τοῦ ἑαυτοῦ του, γιὰ τὸ ὅτι εἶχε τὰ λογικά του, ἂν καὶ τὸν εἶχαν τρυπήσει μὲ καρφιά; Αὐτὸς ὅμως δὲν ἦταν μόνο κύριος τοῦ ἑαυτοῦ του, ἀλλὰ καὶ ἀδιαφοροῦσε γιὰ τὰ βάσανά του καὶ φρόντιζε γιὰ τὰ βάσανα τῶν ἄλλων, καὶ ἔγινε διδάσκαλος ἐπάνω στὸν σταυρὸ καὶ κατακρίνει τὸν ἄλλο ληστὴ καὶ τοῦ λέγει: «Οὔτε τὸν Θεὸ δὲν φοβᾶσαι ἐσύ;». Νὰ μὴ προσέχεις, λέγει, στὸ ἐπίγειο δικαστήριον• ὑπάρχει ἄλλος κριτὴς ἀόρατος, ὑπάρχει δικαστήριον ἀμερόληπτο. Νὰ μὴν βλέπεις λοιπὸν ἐπειδὴ καταδικάσθηκε στὴ γῆ, γιὰτὶ δὲν γίνονται

αὐτὰ στὸν οὐρανὸ. Ἐδῶ, δηλαδή, στὸ ἐπίγειο δικαστήριον καὶ δίκαιοι καταδικάζονται, καὶ ἄδικοι ἀθωώνονται, καὶ ἔνοχοι δὲν παθαίνουν τίποτε, καὶ ἀθῶοι τιμωροῦνται. Γιατί οἱ δικαστὲς κάνουν πολλὰ λάθη θεληματικὰ ἢ ἄθελά τους, ἢ γιατί δὲ γνωρίζουν τὸ δίκαιο καὶ ἐξαπατοῦνται, ἢ γιατί τὸ γνωρίζουν, ἀλλὰ, ἐπειδὴ ἐξαγοράζονται μὲ χρήματα, παίρνουν πολλές φορές ἄδικη ἀπόφαση. Στὸν οὐρανὸ ὅμως δὲν συμβαίνει τίποτε τέτοιο. Γιατί ὁ Θεὸς εἶναι δίκαιος κριτὴς καὶ ἡ ἀποφασὴ του θὰ βγεῖ σὰν τὸ φῶς χωρὶς νὰ ἔχει δόλο οὔτε ἄγνοια. Γιὰ νὰ μὴν λέγει λοιπὸν, ὅτι καταδικάσθηκε στὴ γῆ καὶ τιμωρήθηκε, τὸν ἀνέβασε στὸ οὐράνιον δικαστήριον. Τοῦ θύμισε ἐκεῖνο τὸ φοβερὸ βῆμα, λέγοντας περίπου αὐτὰ: Πρόσεχε ἐκεῖ καὶ δὲν θὰ ρίξεις καταδικαστικὴ ψῆφο, οὔτε θὰ συμφωνήσεις μὲ τοὺς ἀνήθικους δικαστὲς τῆς γῆς, ἀλλὰ θὰ παραδεχθεῖς τὴ δίκη ποὺ γίνεται στοὺς οὐρανοὺς. Εἶδες τὴν πίστη τοῦ ληστῆ; Εἶδες σύνεση καὶ διδασκαλία του; Ἀμέσως ἀπὸ τὸν σταυρὸ πῆδησε στὸν οὐρανὸ.

Ἐπειτα, ἀποστομώνοντας μὲ τὸ παραπάνω αὐτόν, τοῦ λέγει: «Δὲν φοβᾶσαι, γιατί τιμωρηθήκαμε μὲ τὴν ἴδια ποινή;». Τί σημαίνει, «ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι ἐσμέν;». Ὅτι τιμωρηθήκαμε μὲ τὸν ἴδιο τρόπο. Μήπως λοιπὸν καὶ ἐσὺ δὲν εἶσαι πάνω στὸν σταυρὸ; Βρίζοντας λοιπὸν τὸν Χριστό, προσβάλλεις τὸν ἑαυτὸ σου ἀντὶ γι' αὐτόν. Γιατί, ὅπως ὁ ἁμαρτωλός, ὅταν κατηγορεῖ ἄλλον ἁμαρτωλό, κατηγορεῖ τὸν ἑαυτὸ του καὶ ὄχι τὸν ἄλλο, ἔτσι καὶ αὐτὸς ποὺ βρίσκεται σὲ συμφορὰ καὶ βρίζει τὸν ἄλλο γιὰ τὴ συμφορὰ

του βρίζει τὸν ἑαυτὸ του καὶ ὄχι τὸν ἄλλο. «Γιατί τιμωρηθήκαμε μὲ τὴν ἴδια ποινή». Τοῦ διαβάζει ἀποστολικὸ νόμο καὶ τοῦ λέγει τὰ λόγια τοῦ Εὐαγγελίου, «Μὴ κατακρίνετε, γιὰ νὰ μὴ κατακριθεῖτε»¹⁶. «Γιατί τιμωρηθήκαμε μὲ τὴν ἴδια ποινή».

Τί κάνεις, ληστή; Προσπαθώντας ν' ἀπολογηθεῖς γιὰ τὸν Χριστό, τὸν ἔκαμες σύντροφο τοῦ ληστή; Ὅχι, λέγει. Ἐξαφανίζω τὴν ὑπόψια αὐτὴ μὲ τὰ παρακάτω. Γιὰ νὰ μὴ νομίσεις δηλαδὴ ὅτι ἐξατίας τῆς ἴδιας τιμωρίας τὸν ἔκαμε καὶ σύντροφό τους στὴν ἁμαρτία, πρόσθεσε τὴ διόρθωση καὶ εἶπε: «Καὶ ἐμεῖς βέβαια δίκαια τιμωρηθήκαμε, γιατί ἄξια παθαίνουμε γι' αὐτὰ ποὺ κάναμε».

Εἶδες τέλεια ἐξομολόγηση; Εἶδες πῶς ἀπαλλάχθηκε ἀπὸ τὶς ἁμαρτίες του ἐπάνω στὸν σταυρό; Γιατί λέγει ὁ προφήτης: «Νὰ λέγεις πρῶτος ἐσὺ τὶς ἁμαρτίες σου, γιὰ νὰ συγχωρηθεῖς»¹⁷. Κανεὶς δὲν τὸν ἀνάγκασε, κανεὶς δὲν τὸν πίεσε, ἀλλὰ ὁ ἴδιος κατηγορήσε τὸν ἑαυτὸ του λέγοντας: «Καὶ ἐμεῖς βέβαια δίκαια τιμωρηθήκαμε, γιατί παθαίνουμε ἄξια γι' αὐτὰ ποὺ κάναμε. Αὐτὸς ὅμως δὲν ἔκαμε κανένα κακό». Καὶ ὕστερα λέγει: «Θυμήσου με, Κύριε, στὴ βασιλεία σου». Δὲν τόλμησε νὰ πεῖ πρῶτα, «Θυμήσου με στὴ βασιλεία σου», ὥσπου μὲ τὴν ἐξομολόγηση πέταξε ἀπὸ πάνω του τὸ φορτίο τῶν ἁμαρτιῶν του. Βλέπεις πόσο μεγάλο πράγμα εἶναι ἡ ἐξομολόγηση; Ἐξομολογήθηκε, καὶ ἄνοιξε τὸν παράδεισο• ἐξομολογήθηκε, καὶ ἀπέκτησε τόσο θάρρος, ὥστε ἀπὸ ληστής ποὺ ἦταν νὰ ζητήσῃ τὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Βλέπεις πόσα ἀγαθὰ μᾶς προξένησε ὁ

σταυρός; Αναλογίζεσαι τὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν; Πές μου λοιπόν, βλέπεις κάτι τέτοιο; Αὐτὰ ποὺ βλέπεις εἶναι καρφιά καὶ σταυρός, ἀλλ' ὁ σταυρός αὐτός, λέγει, εἶναι τὸ σύμβολο τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Γι' αὐτὸ τὸν ὀνομάζω βασιλιά, ἐπειδὴ τὸν βλέπω νὰ σταυρώνεται. Γιατί εἶναι χαρακτηριστικό του βασιλιᾶ νὰ πεθαίνει γιὰ τὴ σωτηρία τῶν ὑπηκόων του. Ὁ Ἴδιος ὁ Χριστὸς εἶπε: «Ὁ ποιμένας ὁ καλὸς θυσιάζει τὴ ζωὴ του γιὰ τὴ σωτηρία τῶν προβάτων τοῦ»¹⁸. Ἐπομένως καὶ ὁ βασιλιάς ὁ καλὸς θυσιάζει τὴ ζωὴ του γιὰ τὴ σωτηρία τῶν ὑπηκόων του. Ἐπειδὴ λοιπόν θυσίασε τὴ ζωὴ Του, γι' αὐτὸ τὸν ὀνομάζω βασιλιά. «Θυμήσου με, Κύριε, στὴ βασιλεία σου».

4.-. Εἶδες πῶς ὁ σταυρός εἶναι σύμβολο καὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν; Θέλεις νὰ μάθεις αὐτὸ καὶ ἀπὸ ἀλλοῦ; Δὲν τὸν ἄφησε στὴ γῆ ὁ Χριστὸς, ἀλλὰ τὸν πῆρε μαζί του καὶ τὸν ἀνέβασε στὸν οὐρανό. Ἀπὸ ποῦ φαίνεται αὐτό; Ἐπειδὴ πρόκειται νὰ ἔρθει μὲ τὸν σταυρὸ στὴ δεύτερη καὶ ἔνδοξη παρουσία Του, γιὰ νὰ μάθεις πόσο σεβαστὸ πράγμα εἶναι ὁ σταυρός, γι' αὐτὸ καὶ τὸν ὀνόμασε δόξα. Ἀλλ' ἄς δοῦμε πῶς θὰ ἔρθει μὲ τὸν σταυρό, γιατί εἶναι ἀνάγκη νὰ σᾶς φέρω τὴν ἀπόδειξη. «Ἐὰν σᾶς ποῦν», λέγει ὁ Χριστὸς, «νά, ὁ Χριστὸς εἶναι στὰ ἰδιαίτερα δωμάτια, νὰ εἶναι στὴν ἔρημο, μὴ βγεῖτε νὰ τὸν συναντήσετε»¹⁹, καὶ ἐννοεῖ τὴ δεύτερη παρουσία Του, τὴν ἔνδοξη• καὶ ἀναφέρεται στοὺς ψευδόχριστους, στοὺς ψευδοπροφήτες καὶ στὸν ἀντίχριστο, γιὰ νὰ μὴ πλανηθεῖ κανεὶς καὶ πέσει στὴν παγίδα του. Ἐπειδὴ δηλαδή, ὁ ἀντίχριστος θὰ ἔρθει πρὶν ἀπὸ τὸν

Χριστό, για να μην πέσει κανείς στο στόμα του λύκου, αναζητώντας τον Ποιμένα, γι' αυτό σου αναφέρω ένα σημάδι της παρουσίας του Ποιμένα.

Επειδή, λοιπόν, η πρώτη παρουσία Του στον κόσμο έμεινε απαραίτητη, για να μην νομίσεις ότι και η δεύτερη θα γίνει με τον ίδιο τρόπο, έδωσε αυτό το σημάδι. Η πρώτη παρουσία Του δικαιολογημένα έμεινε απαραίτητη, επειδή ήρθε να βρει το χαμένο πρόβατο. Η δεύτερη όμως δεν θα γίνει έτσι. Αλλά πώς; πές μου. «Όπως η αστραπή βγαίνει από την ανατολή και φαίνεται μέχρι τη δύση, έτσι θα γίνει και η παρουσία του Υιού του ανθρώπου»²⁰. Θα φανεϊ σ' όλους μαζί και δε θα χρειασθῆ να ἐρωτήσῃ κανείς, αν ὁ Χριστός εἶναι ἐδῶ ἢ ἐκεῖ. Ὅπως λοιπόν ὅταν φαίνεται μία αστραπή δὲν χρειάζεται να ἐξετάσουμε ἂν φάνηκε, ἔτσι ὅταν συμβεῖ ἡ δεύτερη παρουσία τοῦ Χριστοῦ, δὲν χρειάζεται να ἐξετάσουμε ἂν ἦρθε ὁ Χριστός. Ἀλλ' ἐκεῖνο πού θέλουμε ν' ἀποδείξουμε εἶναι, ἂν θὰ ἔρθῃ μετὸν σταυρό. Δὲν πρέπει βέβαια νὰ ξεχάσουμε τὴν ὑπόσχεσή μας. Ἄκουσε λοιπὸν τὰ ἐξῆς. «Τότε», λέγει• τότε, πότε; «Ὅταν θὰ ἔρθῃ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ἥλιος θὰ σκοτισθεῖ καὶ ἡ σελήνη δὲν θὰ δώσει τὸ φῶς της»²¹. Γιατί τόσο ὑπερβολικὸ θὰ εἶναι τότε τὸ φῶς, ὥστε καὶ τὰ πιὸ λαμπρὰ ἄστρα θὰ κρυφθοῦν. «Τότε καὶ τὰ ἄστρα θὰ πέσουν ἀπὸ τὸν οὐρανὸ, τότε θὰ φανεῖ σὸν οὐρανὸ καὶ τὸ σημάδι τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου»²².

Εἶδες πόση εἶναι ἡ δύναμη τοῦ σταυροῦ; Ὁ ἥλιος θὰ σκοτισθεῖ καὶ ἡ σελήνη δὲ θὰ φανεῖ, ὁ σταυρὸς ὅμως

λάμπει καὶ φαίνεται, γιὰ νὰ μάθεις ὅτι εἶναι πιὸ λαμπρὸς καὶ ἀπὸ τὸν ἥλιο καὶ ἀπὸ τὴ σελήνη. Καὶ ὅπως ὅταν ἕνας βασιλιάς μπαίνει σὲ κάποια πόλη, οἱ στρατιῶτες παίρνουν τὰ λάβαρα, τὰ σηκώνουν στοὺς ὤμους τους καὶ προαγγέλλουν τὴν εἴσοδό του, ἔτσι καὶ ὅταν ὁ Κύριος θὰ κατεβαίνει ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς θὰ προηγοῦνται οἱ στρατιῆς τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν ἀρχαγγέλων καὶ θὰ φέρουν στοὺς ὤμους τους τὸν σταυρὸ καὶ θὰ μᾶς προαγγέλλουν τὴ βασιλικὴ εἴσοδό Του. «Τότε θὰ σαλευθοῦν οἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν», λέγει, καὶ ἐννοεῖ τοὺς ἀγγέλους• θὰ τοὺς πιάσει τότε πολὺς τρόπος καὶ φόβος.

Καὶ γιὰ ποιὸ λόγο; πές μου. Θὰ εἶναι φοβερὸ τὸ δικαστήριον ἐκεῖνο, γιατί πρόκειται ὅλο τὸ ἀνθρώπινο γένος νὰ δικασθεῖ καὶ νὰ παρουσιασθεῖ μπροστὰ στὸ φοβερὸ κριτὴ. Γιὰ ποιὸ λοιπὸν λόγο οἱ ἄγγελοι φοβοῦνται καὶ τρέμουν; ἀφοῦ δὲν πρόκειται αὐτοὶ νὰ δικασθοῦν. Γιατί, ὅπως ὅταν δικάζει ἕνας ἄρχοντας δὲν φοβοῦνται καὶ τρέμουν οἱ ἔνοχοι μόνο, ἀλλὰ καὶ οἱ φρουροί, πὺ δὲν αἰσθάνονται καμιὰ ἐνοχὴ, ἐπειδὴ φοβοῦνται τὸν δικαστή, ἔτσι καὶ τότε, ὅταν θὰ δικάζεται τὸ ἀνθρώπινο γένος, θὰ φοβοῦνται καὶ οἱ ἄγγελοι, πὺ δὲν αἰσθάνονται καμιὰ ἐνοχὴ, ἐπειδὴ θὰ φοβοῦνται πάρα πολὺ τὸν δικαστή.

Γιατί ὅμως φαίνεται τότε ὁ σταυρὸς καὶ γιατί ἔρχεται ἔχοντας τὸν σταυρὸ ὁ Κύριος; Γιὰ νὰ μάθουν τὴν ἀχαριστία τους ἐκεῖνοι πὺ τὸν σταύρωσαν, γι' αὐτὸ τοὺς δείχνει αὐτὸ τὸ σύμβολο τῆς ντροπῆς τους. Καὶ ὅτι πραγματικὰ γι' αὐτὸ φέρει μαζί Του τὸ σταυρὸ, ἄκουσε τὸν προφήτη πὺ λέγει:

«Τότε θὰ θρηνήσουν ὅλες οἱ φυλές τῆς γῆς»²³, γιατί θὰ δοῦν τὸν κατήγορό τους καὶ θ' ἀναγνωρίσουν τὸ σφάλμα τους. Καὶ γιατί ἀπορεῖς, ἐὰν θὰ ἔρθει μαζί μὲ τὸν σταυρό, ἀφοῦ τότε θὰ δείχνει καὶ τὶς ἴδιες τὶς πληγές Του; «Γιατί θὰ δοῦν», λέγει ὁ προφήτης, «ἐκεῖνον ποὺ τὸν τρύπησαν μὲ τὴ λόγχη»²⁴. Ὅπως δηλαδὴ ἔκαμε στὴν περίπτωση τοῦ Θωμᾶ, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ διορθώσει τὴν ἀπιστία τοῦ μαθητῆ Του, καὶ ἀφοῦ ἀναστήθηκε τοῦ ἔδειξε τὰ σημάδια τῶν καρφιῶν καὶ τὶς πληγές, καὶ τοῦ εἶπε, «Βάλε τὸ χέρι σου καὶ δές, γιατί τὸ φάντασμα δὲν ἔχει σάρκα καὶ ὀστέα»²⁵, ἔτσι καὶ τότε θὰ δείξει τὶς πληγές καὶ τὸν σταυρό, γιὰ ν' ἀποδείξει ὅτι αὐτὸς ἦταν ἐκεῖνος ποὺ σταυρώθηκε.

5.-. Καὶ ὄχι μόνο ἀπὸ τὸ σταυρό, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ λόγια ποὺ εἶπε πάνω στὸν σταυρό εἶναι δυνατό νὰ δοῦμε τὴν ἀνέκφραστη φιλανθρωπία Του. Γιατί ἀκόμη καὶ τότε ποὺ τὸν σταύρωναν καὶ τὸν εἰρωνεύονταν καὶ τὸν περιγελοῦσαν καὶ τὸν ἔφτυναν, ἔλεγε: «Πατέρα, συγχώρησέ τους τὴν ἀμαρτία, γιατί δὲν ξέρουν τί κάνουν»²⁶. Καὶ ὅταν σταυρώνεται, προσεύχεται γι' αὐτοὺς ποὺ τὸν σταύρωναν, ἂν καὶ ἔλεγαν τὰ ἀντίθετα: «Ἐὰν εἶσαι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, κατέβα ἀπὸ τὸν σταυρό καὶ θὰ πιστέψουμε σὲ σένα»²⁷. Ἀλλ' ὅμως, γι' αὐτὸ δὲν κατεβαίνει ἀπὸ τὸν σταυρό, ἐπειδὴ εἶναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ γι' αὐτὸ ἦρθε, γιὰ νὰ σταυρωθεῖ γιὰ τὴ σωτηρία μας. «Κατέβα ἀπὸ τὸ σταυρό», λέγει, «καὶ θὰ πιστέψουμε σὲ σένα». Αὐτὰ εἶναι λόγια καὶ πρόφαση γιὰ τὴν ἀπιστία τους. Γιατί τὸ ὅτι ἀναστήθηκε, ἂν καὶ ὑπῆρχε ὁ λίθος στὸν τάφο Του, ἦταν πολὺ μεγαλύτερο ἀπὸ τὸ νὰ

κατεβει ἀπὸ τὸν σταυρό. Τὸ νὰ βγάλει ἀπὸ τὸ μνήμα τὸν Λάζαρο, πὸν ἦταν νεκρὸς τέσσερις ἡμέρες καὶ δεμένος μετὰ νεκρικὰ σάβανα, ἦταν πολὺ μεγαλύτερο ἀπὸ τὸ νὰ κατεβει ἀπὸ τὸ σταυρό.

Ἐκεῖνοι λοιπὸν ἔλεγαν: «Ἐὰν εἶσαι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σῶσε τὸν ἑαυτὸ σου». Αὐτὸς ὅμως ἔκανε τὰ πάντα, γιὰ νὰ σώσει ἐκείνους πὸν τὸν ἔβριζαν, καὶ ἔλεγε: «Συγχώρησέ τους τὴν ἁμαρτία, γιατί δὲν ξέρουν τί κάνουν». Τί λοιπὸν ἔγινε; Τοὺς συγχώρησε τὴν ἁμαρτία τους; Τοὺς συγχώρησε, ἂν ἤθελαν νὰ μετανοήσουν. Γιατί ἂν δὲν τοὺς συγχωροῦσε τὴν ἁμαρτία, δὲν θὰ γινόταν ὁ Παῦλος ἀπόστολος. Ἄν δὲν τοὺς συγχωροῦσε τὴν ἁμαρτία, δὲν θὰ πίστευαν ἀμέσως τρεῖς χιλιάδες καὶ πέντε χιλιάδες καὶ πολλὲς μυριάδες. Ὅτι πραγματικὰ πίστεψαν πολλὲς μυριάδες Ἰουδαίων, ἄκουσε τί λέγουν οἱ ἀπόστολοι στὸν Παῦλο: «Βλέπεις, ἀδελφέ, πόσες εἶναι οἱ μυριάδες τῶν Ἰουδαίων ποῦ πίστεψαν στὸν Χριστό;»²⁸.

Ἄς μιμηθοῦμε λοιπὸν τὸν Κύριο καὶ ἄς προσευχόμαστε γιὰ τοὺς ἐχθροὺς μας. Πάλι λοιπὸν καταλήγω σ' αὐτὴν τὴ συμβουλή. Εἶναι ἡ πέμπτη ἡμέρα σήμερα πὸν σᾶς ὁμιλῶ γιὰ τὸ ζήτημα αὐτό, ὄχι γιατί θέλω νὰ σᾶς κατηγορήσω γιὰ ἀπειθία, μακριὰ μιὰ τέτοια σκέψη, ἀλλὰ γιατί πάρα πολὺ ἐλπίζω ὅτι θὰ πεισθεῖτε. Ἐὰν ὅμως ὑπάρχουν μερικοὶ σκληρόκαρδοι καὶ ὀργίλοι καὶ δύστροποι, πὸν δὲν υπάκουσαν σ' αὐτὰ πὸν γιὰ τὴν προσευχὴ εἶπαμε, ἴσως ντραποῦν, πὸν σᾶς ὁμιλῶ πολλὲς ἡμέρες, καὶ ἀπομακρύνουν κάποτε τὸ μῖσος καὶ τὴ μικροψυχία.

Μιμήσου τὸν Κύριό σου• σταυρωνόταν, καὶ μιλοῦσε στὸν Πατέρα γιὰ τὸ καλὸ αὐτῶν ποὺ τὸν σταύρωναν. Πῶς μπορῶ, θὰ πεῖ κάποιος, νὰ μιμηθῶ τὸν Κύριο; Ἐὰν θέλεις, μπορεῖς. Γιατί, ἐὰν δὲν μπορούῃς νὰ τὸν μιμηθεῖς, πῶς ἔλεγε, «Μάθετε ἀπὸ μένα, ὅτι εἶμαι πρᾶος καὶ ταπεινὸς στὴν καρδιά»²⁹; Ἐὰν δὲν ἦταν δυνατὸ νὰ τὸν μιμηθεῖς, δὲν θὰ ἔλεγε ὁ Παῦλος: «Νὰ γίνεστε μιμητὲς μου, ὅπως καὶ ἐγὼ γίνομαι μιμητὴς τοῦ Χριστοῦ»³⁰. Ἄλλ' ὅμως δὲν θέλεις νὰ μιμηθεῖς τὸν Κύριο; Μιμήσου τὸν συνάνθρωπό σου, ἐννοῶ τὸν ἀπόστολο Στέφανο, γιατί καὶ αὐτὸς μιμήθηκε τὸν Κύριο. Καὶ ὅπως ὁ Χριστὸς, ἀνάμεσα στοὺς σταυρωτὲς Του, ἀδιαφόρησε γιὰ τὴ σταύρωσή του, ἀδιαφόρησε γιὰ τοὺς πόνους Του καὶ παρακαλοῦσε τὸν Πατέρα νὰ συγχωρήσει τοὺς σταυρωτὲς Του, ἔτσι καὶ ὁ διάκονος Στέφανος ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς ποὺ τὸν λιθοβολοῦσαν, καθὼς τὸν κτυποῦσαν ὅλοι καὶ δεχόταν τὶς πέτρες τους, ἀδιαφόρησε γιὰ τοὺς πόνους ποὺ τοῦ προκαλοῦσαν τὰ κτυπήματα καὶ ἔλεγε: «Κύριε, μὴ λογαριάσεις σ' αὐτοὺς τὴν ἁμαρτία αὐτὴ»³¹.

Εἶδες πῶς ὁμιλεῖ ὁ Υἱός; Εἶδες πῶς παρακαλεῖ ὁ ἄνθρωπος; Ἐκεῖνος λέγει: «Πατέρα, συγχώρησέ τους τὴν ἁμαρτία αὐτὴ, γιατί δὲν ξέρουν τί κάνουν», καὶ αὐτὸς λέγει: «Κύριε, μὴ τοὺς λογαριάσεις αὐτὴ τὴν ἁμαρτία». Καὶ γιὰ νὰ μάθεις ὅτι προσεύχεται μὲ εἰλικρίνεια, δὲν προσεύχεται ἀπλὰ ὀρθιος ὅταν τὸν λιθοβολοῦσαν, ἀλλὰ γονάτισε καὶ προσευχήθηκε μὲ κατάνυξη καὶ πολλὴ συμπόνοια. Θέλεις νὰ σοῦ δείξω καὶ ἄλλο συνάνθρωπό σου ποὺ ἔπαθε πολὺ

περισσότερα ἀπ' αὐτόν; Ὁ Παῦλος λέγει: «Οἱ Ἰουδαῖοι μὲ κτύπησαν μὲ ραβδιά, μία φορά μὲ λιθοβόλησαν, ἓνα ἡμερόνυκτο ἔμεινα στὸ πέλαγος»³². Τί λέγει λοιπὸν ὕστερα ἀπ' αὐτά; «Θὰ εὐχόμεουν», λέγει, «νὰ χωρισθῶ ἐγὼ ὁ ἴδιος ἀπὸ τὸν Χριστό, γιὰ χάρη τῶν ἀδελφῶν μου Ἰουδαίων, πού εἶναι συγγενεῖς μου κατὰ σάρκα»³³.

Θέλεις νὰ δεῖς καὶ ἄλλον, ὅχι ἀπὸ τὴν Καινὴ Διαθήκη, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν Παλαιά; Γιατί αὐτὸ εἶναι τὸ πάρα πολὺ ἀξιοθαύμαστο, ὅτι δηλαδή τότε πού δὲν ὑπῆρχε ἡ προτροπὴ ν' ἀγαποῦν οἱ ἄνθρωποι τοὺς ἐχθροὺς τους, ἀλλὰ νὰ βγάζουν μάτι ἀντὶ γιὰ μάτι, καὶ δόντι ἀντὶ γιὰ δόντι, καὶ ν' ἀνταποδίδουν τὰ ἴδια κακά, ἔφθασαν στὴ συμπεριφορὰ τῶν ἀποστόλων. Ἄκουσε τί λέγει ὁ Μωυσῆς, πού λιθοβολήθηκε πολλές φορές ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους καὶ περιφρονήθηκε ἀπ' αὐτούς: «Ἐὰν τοὺς συγκωρήσεις τὴν ἁμαρτία, συγχώρησέ την, διαφορετικὰ, σβῆσε καὶ μένα ἀπὸ τὸ βιβλίο πού μὲ ἔχεις γράψει»³⁴.

Βλέπεις ὅτι ὁ καθένας θέτει τὴν ἀσφάλεια τῶν ἄλλων πρὶν ἀπὸ τὴ δική του σωτηρία; Δὲν ἀμάρτησες καθόλου• γιατί θέλεις νὰ τιμωρηθεῖς μαζί μ' αὐτούς; Ἐπειδὴ, λέγει, δὲν αἰσθάνομαι καθόλου τὴν εὐτυχία, ὅταν οἱ ἄλλοι ὑποφέρουν. Θὰ μᾶς ἦταν βέβαια, ἀρκετὰ αὐτὰ τὰ παραδείγματα. Ἀλλὰ γιὰ νὰ διορθωθοῦμε ἀπὸ τὰ πολλὰ παραδείγματα, θ' ἀναφέρω καὶ κάποιον ἄλλο πού ἔκαμε τὶς ἴδιες σκέψεις. Γιατί καὶ ὁ Δαυίδ, ὁ μακάριος καὶ πρᾶος ἐκεῖνος ἄνδρας, ὅταν ἐπαναστάτησε ἐναντίον τοῦ ὅλος ὁ στρατός του καὶ ἔδωσε ὅλη του τὴ δύναμη στὸν υἱὸ του τὸν

Ἀβεσαλώμ, καὶ ἐπιτέθηκε νὰ καταλάβει τὴν ἐξουσία καὶ ἤθελε νὰ τὸν σφάζει, καὶ ἔπειτα ὀργίσθηκε γι' αὐτὸ ὁ Θεὸς (γιατί τί σημασία ἔχει ἂν βρῆκε ἄλλη πρόφαση γιὰ τὴ σφαγή;), καὶ ἔστειλε τὸν ἄγγελό του μὲ γυμνὸ τὸ ξίφος, γιὰ νὰ κτυπήσει ἀπὸ ψηλά, ὅταν ἔβλεπε ὅτι ἀφανίζονται ὅλοι, τί λέγει; «Ἐγὼ ὁ ποιμένας ἀμάρτησα, καὶ ἐγὼ ὁ ποιμένας ἔκαμα κακὸ. Ἄς πέσει ἡ τιμωρία σου σὲ μένα καὶ στὴν πατρική μου οἰκογένεια»³⁵.

Βλέπεις πάλι ὅμοια κατορθώματα; Θέλεις νὰ σοῦ δείξω καὶ ἄλλον; Γιατί δὲν μᾶς λείπει καὶ ἄλλος ποὺ ἔκαμε τὶς ἴδιες σκέψεις. Ὁ προφήτης Σαμουὴλ βρῖσθηκε ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους, καθαιρέθηκε, περιφρονήθηκε τόσο, ὥστε ὁ Θεὸς θέλησε νὰ τὸν παρηγορήσει καὶ τοῦ εἶπε: «Δὲν περιφρόνησαν ἐσένα, ἀλλ' ἐμένα»³⁶. Τί λοιπὸν ἀπάντησε ἐκεῖνος ποὺ περιφρονήθηκε, ποὺ προσβλήθηκε καὶ ποὺ βρῖσθηκε; «Εἶθε νὰ μὴν κάνω τέτοια ἀμαρτία», λέγει, «ὥστε νὰ σταματήσω νὰ προσεύχομαι στὸν Κύριο γιὰ σᾶς»³⁷. Θεώρησε ὅτι εἶναι ἀμαρτία, τὸ νὰ μὴν προσεύχεται γιὰ τοὺς ἐχθροὺς του.

Εἶθε λοιπὸν νὰ μὴ συμβεῖ ν' ἀμαρτήσω ἔτσι, ὥστε νὰ μὴν προσεύχομαι γιὰ σᾶς. Ὁ Χριστὸς λέγει: «Πατέρα, συγχώρησέ τους τὴν ἀμαρτία, γιατί δὲν ξέρουν τί κάνουν». Ὁ Στέφανος λέγει: «Κύριε, μὴ τοὺς λογαριάσεις τὴν ἀμαρτία αὐτή». Ὁ Παῦλος λέγει: «Θὰ εὐχόμουν νὰ γίνω ἀνάθεμα γιὰ χάρη τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα». Ὁ Μωυσῆς λέγει: «Ἐὰν τοὺς συγχωρήσεις τὴν ἀμαρτία τους, συγχώρησέ την διαφορετικά, σβῆσε καὶ μένα

ἀπὸ τὸ βιβλίον πού με ἔγραψες». Ὁ Δαυὶδ λέγει: «Ἄς πέσει ἡ τιμωρία σου σὲ μένα καὶ σὴν πατρική μου οἰκογένεια». Ὁ Σαμουὴλ λέγει: «Εἶθε νὰ μὴ κάνω τέτοια ἁμαρτία, ὥστε νὰ σταματήσω νὰ προσεύχομαι στὸν Κύριο γιὰ σᾶς».

Πές μου λοιπόν, ποιά συγγνώμη θὰ ἐπιτύχουμε, ὅταν, ἐνῶ ὁ Κύριος καὶ οἱ συνάνθρωποί μας, ἀπὸ τὴν Καινὴ καὶ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη, ὅλοι μᾶς παρακινοῦν νὰ προσευχόμεστε γιὰ τοὺς ἐχθροὺς μας, ἐμεῖς ὅμως κάνουμε τὸ ἀντίθετο καὶ προσευχόμεστε γιὰ τὸ κακὸ τῶν ἐχθρῶν μας;

Μὴ, σᾶς παρακαλῶ, ἀδελφοί, μὴ τὸ κάνετε αὐτό. Γιατί, ὅσο περισσότερα εἶναι τὰ παραδείγματα, τόσο μεγαλύτερη θὰ εἶναι ἡ τιμωρία, ἐὰν δὲν τὰ μιμηθοῦμε. Εἶναι σπουδαιότερο νὰ προσεύχεται κανεὶς γιὰ τοὺς ἐχθροὺς του, παρὰ γιὰ τοὺς φίλους του. Γιατί δὲν σᾶς ὠφελεῖ τόσο τὸ δεύτερο, ὅσο τὸ πρῶτο. «Γιατί, ἂν ἀγαπᾶτε ἐκείνους πού σᾶς ἀγαποῦν, δὲν κάνετε τίποτε τὸ σπουδαῖο», λέγει ὁ Χριστός: «Γιατί καὶ οἱ τελῶνες τὸ ἴδιο κάνουν»³⁸. Ἐπομένως, ἐὰν προσευχηθοῦμε γιὰ τοὺς φίλους μας, δὲν γίναμε καθόλου καλύτεροι ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρεις καὶ ἀπὸ τοὺς τελῶνες. Ὅταν ὅμως ἀγαπήσουμε τοὺς ἐχθροὺς μας, γίναμε, ὅσο εἶναι ἀνθρώπινα δυνατὸ, ὅμοιοι μὲ τὸν Θεό, γιατί «ἀνατέλλει τὸν ἥλιόν Του σὲ πονηροὺς καὶ σ' ἀγαθοὺς, καὶ βρέχει στοὺς δίκαιους καὶ στοὺς ἄδικους»³⁹.

Ἄς γίνουμε, λοιπόν, ὅμοιοι μὲ τὸν Πατέρα, γιατί λέγει: «Νὰ γίνεστε ὅμοιοι μὲ τὸν Πατέρα σας πού βρίσκεται στοὺς οὐρανοὺς», γιὰ ν' ἀξιωθοῦμε καὶ τὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν,

μὲ τῆ Χάρη καὶ τῆ φιλανθρωπία τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρα μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, σὸν Ὅποιο ἀνήκει ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμη στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ: 1. Ἰω. 10, 11. 2. Ἀ' Κόρ. 5, 8. 3. Ἀ' Κόρ. 5, 7. 4. Ἐβρ. 5, 1 καὶ 8, 3. 5. Ἐβρ. 9, 28. 6. Ἦσ. 53, 12. 7. Ἀ' Τίμ. 2, 8. 8. Παλαιότερα πίστευαν ὅ,τι ὁ κόσμος δημιουργήθηκε τὸ 5000 π.Χ. Ἡ ἴδια ἀντίληψη ὑπάρχει στὴν ἐποχὴ τοῦ Χρυσοστόμου καὶ ἀργότερα. 9. Λουκᾶ 23, 43. 10. Λουκᾶ 23, 42. 11. Μάτθ. 4, 19. 12. Μάτθ. 19, 28. 13. Ἦσ. 53, 12. 14. Μάτθ. 26, 17 14α Μάτθ. 26, 15. 15. 23, 40-41. 16. Μάτθ. 7, 1. 17. Ἦσ. 43, 26. 18. Ἰω. 10, 11. 19. Μάτθ. 24, 26. 20. Μάτθ. 24, 27. 21. Μάτθ. 24, 29. 22. Μάτθ. 24, 30. 23. Ἀποκ. 1, 7. 24. Ζάχ. 12, 10. 25. Ἰω. 20, 27• Λουκᾶ 24, 39. 26. Λουκᾶ 23, 34. 27. Μάτθ. 27, 40.42. 28. Πράξ. 21, 20. 29. Μάτθ. 11, 29. 30. Ἀ' Κόρ. 11, 1. 31. Πράξ. 7, 60. 32. Β' Κόρ. 11, 25. 33. Ρώμ. 9, 3. 34. Ἐξ. 32, 31-32. 35. Β' Βάσ. 24, 17. 36. Ἀ' Βάσ. 8, 7. 37. Ἀ' Βάσ. 12, 23. 38. Μάτθ. 5, 46. 39. Μάτθ. 5, 45.